

ОТГОВОРИ на въпроси, поставени от БИПИ, публикувани на 06.06.2022г., от Явор Иванов Колев, кандидат за член на ВСС от съдиите

I. ОТГОВОРИ на общите въпроси към всички кандидати

1. На какво, според Вас, мислите, че се дължи фактът, че сред номинираните кандидати за членове на СК на ВСС няма съдии от ВКС и ВАС?

Отговор: Смятам този факт за красноречив. Обяснения очевидно не може да се търсят в това, че на тези нива от системата няма личности, които могат да работят успешно за решаване проблемите на съсловието като членове на ВСС, а по-скоро в това, че натрупаните особено през последния мандат проблеми в области като: кариерното развитие, натовареността, възнагражденията в системата и ред други, имат по-сериозно негативно развитие и са значително по-видими на по – ниските нива – районно/окръжно, а не винаги само от висотата на достигнатата професионална позиция могат да се предложат реално работещи варианти, имащи широка подкрепа за раздвижване в изброените области. Съвсем друга е визията на един кандидат, който не е ежедневно „потърпевш“ от неприключващи с години конкурси, осезаеми разлики във възнагражденията между различните нива и една персистираща неравномерна натовареност. Очевидно, реалната представа за решаването този път се търси и концентрира именно в колегите, които работят на тези нива и имат реална оценка и биха предложили работещи решения в посочените области.

2. Една от изключително значимите функции на Съдийска колегия е избирането на административни ръководители. Понастоящем единствените критерии при провеждане на тези процедури, към които членовете на колегията са изрично задължени да се придържат, се съдържат в разпоредбите на чл. 194б от ЗСВ във връзка с чл. 59, ал. 1 от Наредба № 1 от 9 февруари 2017 г. за конкурсите за магистрати и за избор на административни ръководители в органите на съдебната власт и са – професионална подготовка, управленска компетентност и нравствени качества. Смятате ли, че ВСС трябва да приеме допълнителни и по-подробни критерии, по които да се преценяват кандидатите в тези процедури?

Отговор: Очевидно по-подробните критерии биха били формален плюс, но реалната практика на СК на ВСС до този момент сочи, че често се „заобикалят“ дори и по-общите такива. Или ако се напишат

допълнителни и по-подробни такива това само по себе си няма да доведе (поне според мен от простото им съществуване) до избиране на по-добрите кандидати, ако самите членове на СК нямат собствена мяра, а и поведение, които да ги мотивират да гласуват и избират в крайна сметка безспорно по-стойностните такива.

3. Настоящият състав на ВСС стана известен с противоречивата си практика по отношение на избора на магистрати на лидерските позиции в системата, което може да се тълкува дори и като уронване престижа, доверието и авторитета на съдебната власт от самия ВСС. Споделяте ли това мнение? Вие лично какво бихте предприели, за да започнете да градите усещане сред съдиите, а и сред обществеността, че само най-почтените и компетентни Ваши колеги ще бъдат избирани да управляват отделните органи на съдебната система?

Отговор: Доколкото този въпрос е свързан с предходния, то следва да допълня, че тъй като лицето на цялата съдебна власт е ВСС, а в него и поради това се концентрира цялото обществено внимание и оттам и оценки за системата, то усещането в посочената насока не е добро на всички, вкл. и на съдиите. Най-точният отговор е в избора на членове на ВСС, които могат да устояват на предизвикателствата и да не вземат решения в ущърб дори на собственото си вътрешно чувство за справедливост и морал.

4. Какво е Вашето мнение за възможността да бъдат отзовавани избрани за членове на ВСС от Общите събрания на съдии, прокурори и следователи?

Отговор: Тази идея заслужава сериозно обмисляне, тъй като възможността за отзив на избран член на колективен орган на управление е доста специфична процедура, която на първо място следва да е приложима за всички членове на ВСС(може да се нуждае и от конституционно закрепване) , а освен това и за да не влизаме в едни безкрайни процедури по постоянни отзиви и избори(частични), то следва да се обмислят възможните и варианти(например заедно с отзива да върви и избор на заместващия го, ако резултатът от отзоваването е положителен).

5. В обществото трайно битува мнението, че работата на ВСС е непрозрачна въпреки публичността на заседанията на отделните колегии

и на пленума. Какво според Вас е довело до това мнение и с какви мерки то може да бъде коригирано?

Отговор: По принцип считам, че така зададен въпрос с предпоставката „в обществото трайно битува мнението“ най-малко аксиоматично задава ограничения в отговора, приемайки нещо за даденост, независимо дали то действително е налице.

Извън това, ВСС определено е длъжник дори на собствената си Комуникационна стратегия 2014-2020, но по-есенциалното е - необходимостта да се предприемат определени проактивни действия, за да се поправи този дефицит. Считам, че една от формите за това е отваряне и показ дейността на ВСС в различните сектори и как се формират политиките му, като началото се постави с изработването на конкретна управленска програма по приоритети при упражняване на мандата на самия ВСС, респ. непрекъсната отчетност (поне на всеки три месеца какво е направено в отделните сектори и какво предстои и ако нещо не се случило – защо) за изпълнявания мандат, както пред магистратите, така и пред обществото.

6. Ако в момента сте член на ВСС, какво би било Вашето гласуване по основанията за освобождаване от длъжност на главния прокурор, представени от министрите Йорданова и Стоилов, които са публично достъпно?

Отговор: Като съдия, който всичките си вече 25 години е правораздавал въз основа на фактите по конкретните дела, не съм изкушен предварително да обявявам решението си, без да съм се запознал с тези факти, със самите доказателства. Основанията са известни, но дали те са подкрепени и дали всички те се доказват, е отделен въпрос. На следващо място предварителното манифестиране на едно решение дори, когато изглежда, че сякаш всичко е така, както е описано, е много опасен прецедент, засягащ същността на правосъдието и напомнящ за определени минали епохи, които иначе сега всички отричаме. На трето място не бих искал да давам поводи за търсене на основание за отвод, заради предубеденост, тъй като не е ясно каква ще е съдбата на двете предложения и дали например те няма да стоят на вниманието и на следващия ВСС.

7. Какво е мнението Ви за създаването на критерий, според който влизането в системата на съдебната власт да бъде обусловено от натрупан преди това юридически опит/практика – примерно 5 години?

Отговор: Този въпрос поставя идеята за концептуална промяна на реда за постъпване в системата, а това касае дори юридическото образование(където сега също се чуват предложения за съществени реформи), както и всички съсловия, упражняващи юридическа професия (тъй като ще се идва от тях в съдебната система). Този модел е познат и работи в САЩ и редица държави от ЕС, но за имплементацията му у нас трябва много работа и сериозна промяна във вижданията за постъпване и израстване на магистратска длъжност.

8. Считате ли, че към настоящия момент има необходимост от конституционни изменения в частта за съдебната власт?

Отговор: Да, има такава необходимост. Даже съм я посочил в Концепцията си и тя е свързана на първо място с намаляване на политическата квота(тази на НС) във ВСС, а на следващо, според мен, изборът на двамата председатели на върховни съдилища следва да се извършва с квалифицирано мнозинство от СК на ВСС, а не от Пленума.

Разбира се, има и други резонни възможности за промяна.

9. Една от широко дискутираните теми в съдийските среди е тази за възнагражденията и начина на определянето им. Какво е Вашето мнение по въпроса - смятате ли, че разликата във възнагражденията между инстанциите е прекомерна? Необходимо ли е законово закрепване на критериите за определяне на възнагражденията на всички нива в системата, а не само на т.нар. „трима големи“?

Отговор: Повече от очевидно е, че разликата е значителна, тъй като към настоящия момент между възнаграждението за най-ниската съдийска длъжност и най-високата тя е повече от два пъти. Отделен е въпросът, че първото възнаграждение често дори не се привежда своевременно в съответствие с новелата на чл.218 ал.2 ЗСВ, въпреки че е законово закрепено. Така че, очевидно следва да търси разрешение на проблема или в изменение на ЗСВ, или чрез вторична правна уредба, приета от ВСС, като се даде и полагаемата се тежест на допълнителното възнаграждение за по-висок ранг, тъй като сега то очевидно е твърде символично(напр. съдия в РС с трети ранг получава 60 лева повече от този с втори ранг).

10. По какъв начин елементи от концепцията за общностния съд могат да бъдат въведени в българската правосъдна система, според Вас?

Отговор: Въросът е (поне според мен) твърде широко поставен, тъй като съществуват различни „общностни“ съдилища(в ЕС като такъв(съд на общността) се дефинира Съдът на ЕС(СЕС)), но в САЩ напр. също има изградена система от общностни съдилища(центрове), имащи отношение към наказателното правораздаване.

II. ОТГОВОРИ на конкретните въпроси, зададени лично към мен

1. На стр. 8 и 9 от концепцията си описвате неуспеха на ВСС до момента да въведе програмен бюджет, като идентифицирате и част от причините за него. Смятате ли, че следващият състав на ВСС би могъл да преодолее трудностите и реално да започне да изготвя програмни бюджети на съдебната власт?

Отговор: Би трябвало да е възможно следващият ВСС да съставя и внася в НС програмни бюджети, още повече че КБФ на сега действащия ВСС с решение от 01.06.2022г. одобри концепция за модела за програмно бюджетиране в съдебната власт, концепция за система от нефинансови показатели за изпълнение по бюджетни програми и подпрограми, определени от избрания модел на програмно бюджетиране и концепция за Методология за извършване на оценка на разходите по видове дела, дефиниране на цели и показатели за разходи по видове дела изготвени по сключения през 2021г договор по проекта с наименование „Въвеждане на програмно бюджетиране в органите на съдебните власт“ по Оперативна програма „Добро управление“.

2. На стр. 14 казвате, че е необходимо да бъде дефинирано взаимодействието между съдебната власт и законодателната и изпълнителната власт, както и между съдебната власт и неправителствените и съсловните организации. Каква е Вашата визия за тези взаимоотношения и как оценявате съществуващите законодателни и нормативни разпоредби за тях?

Отговор: Взаимодействието между съдебната власт от една страна и останалите две власти – законодателна и изпълнителна има своите конституционни и законови основи. В тази посока под „дефиниране“ имам предвид това взаимодействие да е много непосредствено и динимично, тъй като ВСС на първо място няма законодателна инициатива, а често резултатите от липсата или недоброто такова са плачевни за системата(напр. промяната от 2016г. в законовата рамка на кариерното израстване в ЗСВ). Същото касае отношението с изпълнителната власт, особено тази с Министерство на

правосъдието(напр. по въпросите за въвеждане на електронното правосъдие, където несполуките по имплементацията на ЕИСС и пълноценното функциониране на ЕПЕП събраха едва в края на март тази година членове на Съвета, депутати и представители на Министерство на правосъдието и Министерство на електронното управление).

Що се отнася до отношенията със съсловните и неправителствените организации, то определено считам, че съществуващата формула на взаимодействие, институционализирана чрез дейността на Гражданския съвет към ВСС, няма това реално значение и тежест, което очевидно е заложено при създаването и преди вече 10 години. Този съвет и дейността му са на практика непознати не само на обществото, но и сред съсловието и резултатите от неговата дейност очевидно не са много видими. Концентрирането на такъв широк кръг от заинтересовани субекти би трябвало да придава значимост на този форум.

Явно следва да се направи същностен преглед на резултатите от дейността му за тези десет години, като се потърси и друга формула на отношенията, респ. и дейността на Съвета по (не)познатия ни начин.

С уважение:

/Явор Колев/